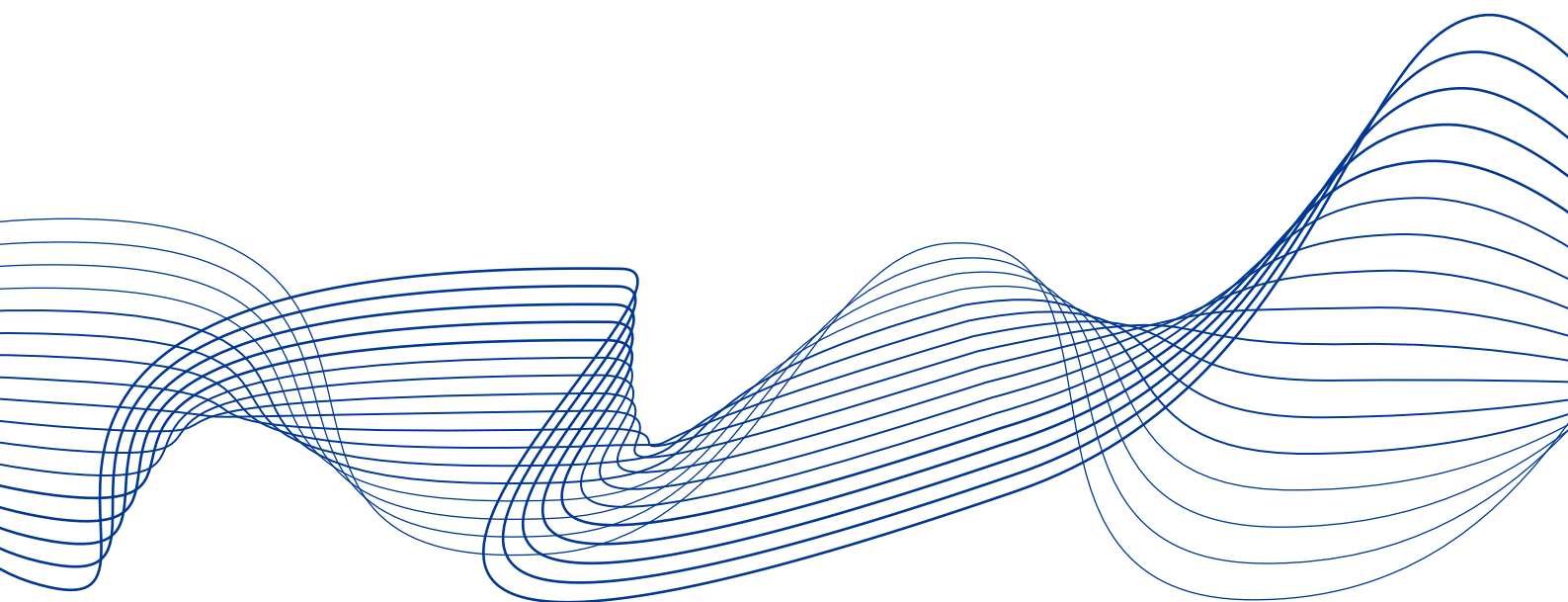

Výročná správa

2022

ESRB

Európsky výbor pre systémové riziká

Európsky systém finančného dohľadu

Obsah

Predslov	2
Zhrnutie	4
Tiráž	7

Predslov

Christine Lagardová, predsedníčka Európskeho výboru pre systémové riziká

Je pre mňa veľkým potešením predložiť vám dvanástu výročnú správu Európskeho výboru pre systémové riziká (European Systemic Risk Board – ESRB), ktorá hodnotí obdobie od 1. apríla 2022 do 31. marca 2023. Správa je dôležitou súčasťou rámca transparentnosti a zodpovednosti ESRB. Prostredníctvom tejto správy, adresovanej spoluzákonomdarcom v Európskej únii a širokej európskej verejnosti, vysvetľujeme, ako ESRB plnil svoj mandát.

Sledované obdobie charakterizovala zvýšená geopolitická a hospodárska neistota, najmä v dôsledku neoprávnenej vojny Ruska proti Ukrajine. Vojna viedla k zvýšeniu cien energií, ktoré vyvolalo globálne inflačné tlaky a sprísnenie podmienok financovania. Tento vývoj nepriaznivo vplýval na výhľad

hospodárskeho vývoja. Vojna tiež spôsobila zintenzívnenie kybernetických hrozieb v celej Európe. Kombinácia týchto faktorov znamenala výrazné zvýšenie rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu.

ESRB na tento vývoj reagoval viacerými spôsobmi. V septembri 2022 konkrétne vyzval na zvýšenú pozornosť voči rizikám ohrozujúcim finančnú stabilitu tým, že po prvýkrát vydal **všeobecné varovanie** týkajúce sa slabín vo finančnom systéme EÚ. Vydal aj **odporúčanie** v reakcii na riziká spojené s komerčnými nehnuteľnosťami. Vzhľadom na zvýšené kybernetické hrozby ESRB tiež prijal opatrenia na uľahčenie výmeny informácií medzi jednotlivými jurisdikciami a orgánmi. Zároveň zverejnil **správu**, v ktorej predstavil nástroje a prvky potrebné na zvýšenie kybernetickej odolnosti a pripravenosti riešiť kybernetické incidenty.

ESRB tiež vyzval spoluzákonomdarcov, aby v záujme odstraňovania zistených slabín v nebankovom finančnom sektore revidovali príslušné právne predpisy. V rámci tejto iniciatívy poukázal na potrebu posilniť smernicu **Solventnosť II**, regulačný rámec pre poisťovne, s dôrazom na nástroje na riadenie likvidity. ESRB okrem toho zdôraznil, že **trvalo nízka kvalita údajov** predstavuje hrozbu pre finančnú stabilitu. V súvislosti s navrhovanými cieľovými zmenami nariadenia o európskej trhovej infraštruktúre ESRB navrhol spôsoby, ako **posilniť centrálnu zúčtovanie v EÚ**.

Na konci sledovaného obdobia nám kolaps dvoch stredne veľkých amerických bánk a problémy, ktoré vyústili do prevzatia spoločnosti Credit Suisse spoločnosťou UBS, pripomenuli dôležitosť neustálej ostražitosti. Zdravé kapitálové a likviditné pozície, ako aj stabilná ziskovosť prispeli v sledovanom období k odolnosti bankového sektora EÚ. Výhľad ďalšieho vývoja v tomto sektore však naďalej ovplyvňujú dva hlavné faktory: po prvé, spomaľovanie hospodárskeho rastu a vyššie úrokové sadzby vrátane potenciálneho negatívneho vplyvu na kvalitu aktív a objem úverov; a po druhé, účinok rastúcich nákladov financovania bánk s potenciálnym tlakom na úrokové marže. Rozsah vplyvu týchto faktorov zatiaľ nie je známy, no je pravdepodobné, že v priebehu času sa zvýrazní. V nadväznosti na svoje zasadanie na konci marca Generálna rada

ESRB konštatovala, že všetky finančné inštitúcie by mali dôsledne zachovať svoju súčasnú úroveň odolnosti, aby mohli čeliť potenciálne menej priaznivému prostrediu.¹

V priebehu hodnoteného obdobia odišlo z funkcie viacero drahých a vážených kolegov a ja by som sa im touto cestou chcela poďakovať za ich cenný prínos. Srdečne ďakujem Stefanovi Ingvesovi, ktorého pôsobenie vo funkcii prvého podpredsedu ESRB sa skončilo jeho odchodom z funkcie guvernéra Sveriges Riksbank. Stefan bolo jedným z najdôležitejších aktérov v činnosti ESRB od jeho zriadenia. Bol predsedom poradného výboru pre technické otázky počas prvých dvoch funkčných období (2010 – 2016) a od roku 2020 podporoval ESRB z pozície prvého podpredsedu.

Zároveň by som chcela srdečne poďakovať Larsovi Rohdemu, bývalému guvernérovi Danmarks Nationalbank a bývalému členovi Generálnej rady a Riadiaceho výboru, a guvernérovi Pierrovi Wunschovi, bývalému členovi Riadiaceho výboru, za ich významný podiel na činnosti ESRB. Na záver by som rada vyjadrila svoju vďaku profesorovi Javierovi Suarezovi (CEMFI) za jeho osemročné pôsobenie vo funkcii predsedu a podpredsedu poradného výboru ESRB pre vedecké otázky.

Christine Lagardová
predsedníčka ESRB

¹ Ďalšie informácie: [tlačová správa vydaná v nadväznosti na zasadanie Generálnej rady ESRB 30. marca 2023](#).

Zhrnutie

V septembri 2022 Európsky výbor pre systémové riziká (European Systemic Risk Board – ESRB) prvýkrát vydal všeobecné varovanie v súvislosti so slabunami vo finančnom systéme EÚ, a to vzhľadom na citeľný nárast rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu v priebehu roka.²

Hospodársky dosah neoprávnenej vojny Ruska proti Ukrajine v kombinácii so sprísnením finančných podmienok v dôsledku normalizácie menovej politiky zvýšil pravdepodobnosť scenárov krajných rizík. ESRB vo svojom varovaní vyzval na zvýšenú pozornosť voči rizikám ohrozujúcim finančnú stabilitu a zdôraznil potrebu väčšej odolnosti finančného sektora EÚ v záujme jeho schopnosti podporovať hospodárstvo v prípade naplnenia týchto rizík.

Riziká ohrozujúce finančnú stabilitu v EÚ sa v roku 2022 výrazne zvýšili. Vypuknutie vojny na Ukrajine spôsobilo rýchle zhoršenie rizikového prostredia a malo za následok zvýšenie geopolitickej neistoty, prudký rast inflácie a zhoršenie vyhládok rastu v dôsledku vyšších cien energií, potravín a komodít a narušenia dodávateľských reťazcov. Výsledkom bol výrazný nárast rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu vo všetkých sektoroch vrátane domácností, nefinančných spoločností a finančných inštitúcií, ako aj na finančných trhoch. Výhľad pre domácnosti sa zhoršil v dôsledku poklesu reálneho disponibilného príjmu a sprísňovania podmienok financovania. Nefinančné spoločnosti, najmä podniky v energeticky náročných sektoroch a podniky, ktoré sa počas pandémie koronavírusu (COVID-19) vo väčšej miere zadlžili, sa stali zraniteľnejšími voči rastúcej inflácii a úrokovým sadzbám. So zhoršovaním makroekonomického výhľadu boli finančné spoločnosti čoraz viac vystavené vyšším úverovým a finančným rizikám. Vojna na Ukrajine tiež vyvolala prudký a rozsiahly pokles cien aktív. Výrazný súbežný vývoj cien v širokej škále tried aktív znížil prínosy diverzifikačných stratégií. Okrem toho eskalácia geopolitického napätia zvýšila riziko, že finančné inštitúcie alebo poskytovatelia kľúčových služieb, na ktorých sa spoliehajú, by sa mohli stať predmetom celosystémových kybernetických útokov.

Počas piatich mesiacov po vydaní všeobecného varovania krátkodobé krajné riziká zhoršenia hospodárskeho výhľadu do istej miery ustúpili. Príčinou boli nižšie ceny energií a komodít, vyššia než očakávaná ziskovosť bánk a rastúce ceny akcií. Energetické úspory domácností a podnikov spolu s miernou zimou prispeli k odvráteniu rizika bezprostrednej energetickej krízy v Európe. Okrem toho opätovné otvorenie čínskej ekonomiky v nadväznosti na politiku na obmedzenie pohybu po pandémii COVID-19 podporilo globálny dopyt.

Obavy zo zraniteľnosti bankového sektora sa zintenzívnili v marci 2023 v dôsledku kolapsu dvoch stredne veľkých bánk v Spojených štátoch a problémov, ktoré viedli k prevzatíu Credit Suisse spoločnosťou UBS. Tvorcovia politik v príslušných jurisdikciách bezodkladne prijali viacero opatrení, ktoré pomohli obnoviť dôveru vo finančný sektor.³ ESRB konštatoval, že vývoj v bankovom sektore a na finančných trhoch v marci signalizoval potrebu naďalej pozorne sledovať

² V tejto správe sa hodnotí obdobie od 1. apríla 2022 do 31. marca 2023.

³ Swiss National Bank napríklad poskytnúla značnú likviditnú pomoc na podporu prevzatia Credit Suisse spoločnosťou UBS. Jednotná rada pre riešenie krízových situácií, Európsky orgán pre bankovníctvo a bankový dohľad ECB vydali spoločné vyhlásenie, v ktorom objasnili poradie, v akom by akcionári a veritelia mali znášať straty v prípade platobnej neschopnosti. Bank of Canada, Bank of England, Bank of Japan, Európska centrálna banka, Federálny rezervný systém a Swiss National Bank oznámili koordinovaný postup na zvýšenie poskytovania likvidity prostredníctvom trvalých swapových dohôd na dodanie likvidity v amerických dolároch.

slabiny zvýraznené týmito udalosťami, pokiaľ ide o štruktúry financovania a riadenie úrokového rizika v bankovej knihe v náročnom makrofinančnom prostredí. ESRB v tomto smere zdôraznil, že finančné inštitúcie by si mali dôsledne zachovať svoju súčasnú úroveň odolnosti, aby mohli čeliť potenciálne menej priaznivému prostrediu.⁴

ESRB pokračoval v pravidelnej monitorovacej činnosti a podieľal sa na záťažových testoch európskych orgánov dohľadu. V rámci monitorovania rizík v niektorých častiach nebankového finančného sektora ESRB zverejnil svoju každoročnú správu o rizikách nebankového finančného sprostredkovania v EÚ (**EU Non-bank Financial Intermediation Risk Monitor**). Vypracoval i nepriaznivé scenáre vývoja na účely **záťažového testu bankového sektora EÚ 2023 uskutočneného Európskym orgánom pre bankovníctvo a záťažového testu peňažného trhu 2022 uskutočneného Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy**, ako aj **klimatický scenár záťažového testu dôchodkových fondov EÚ 2022 uskutočneného Európskym orgánom pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov**.

Počas sledovaného obdobia ESRB pokračoval v práci na viacerých dôležitých medzisektorových a cezhraničných politických iniciatívach. V rámci tejto činnosti vydal odporúčanie na riešenie rizík na trhoch s komerčnými nehnuteľnosťami. Komerčné nehnuteľnosti majú silné väzby na reálnu ekonomiku a finančný systém a ako také môžu mať na obe oblasti systémový vplyv. Odporúčanie ESRB navrhuje krátkodobé až strednodobé politické opatrenia na zvýšenie odolnosti rôznych finančných inštitúcií vrátane bánk, investičných fondov a poisťovní. ESRB tiež odporučil, aby Európska komisia prijala regulačné opatrenia na odstránenie údajových medzier a zaviedla reguláciu založenú na činnostiach s cieľom odstrániť možné zdroje rizík v oblasti komerčných nehnuteľností vo finančnom sektore. Okrem toho predložil návrhy opatrení týkajúce sa rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu súvisiacich s kybernetickými incidentmi a klimatickými zmenami, ako aj kryptoaktívami a decentralizovanými financiami. Cieľom týchto návrhov je zmierniť známe riziká a slabiny, ktoré zasahujú celý finančný systém. Niektoré z týchto systémových rizík a slabín boli zvýraznené aj vo všeobecnom varovaní, hoci veľká časť z tejto práce sa začala už pred vydaním varovania.

ESRB tiež pokračoval vo vývoji opatrení zameraných na špecifické sektory, ktoré sa týkajú bánk, investičných fondov, poisťovní a ekosystému centrálného zúčtovania. Všeobecné varovanie ESRB zo septembra 2022 zdôraznilo potrebu zvýšiť odolnosť týchto sektorov a znížiť pravdepodobnosť prenosu šokov do iných častí finančného systému. Pokiaľ ide o bankový sektor, tieto sektorové činnosti zahŕňali príspevky k päťročnej revízii rámca makroprudenciálnej politiky EÚ, ktorú vykonáva Európska komisia. ESRB tiež podporoval svojich členov v ich vnútroštátnych rozhodnutiach o makroprudenciálnej politike. Mimo bankového sektora ESRB opakovane vyzýval na reformy regulačného rámca v nebankovom finančnom sektore,⁵ kde konštatoval len malý pokrok.⁶ Legislatívne návrhy na revíziu prudenciálnych pravidiel týkajúcich sa investičných fondov, poisťovní a centrálného zúčtovania, ktoré počas hodnoteného obdobia vydala Európska komisia, boli príležitosťou na odstraňovanie zistených slabín. ESRB preto spolupracoval so

⁴ Ďalšie informácie: **tlačová správa** vydaná v nadväznosti na zasadanie Generálnej rady ESRB 30. marca 2023.

⁵ Napríklad prejav Maria Draghiho, vtedajšieho prezidenta ECB a predsedu Európskeho výboru pre systémové riziká, **Building on the achievements of post-crisis reforms** na druhej výročnej konferencii ESRB vo Frankfurt nad Mohanom 21. septembra 2017.

⁶ **Prejav** predsedníčky ESRB Christine Lagardeovej na vypočutí vo Výbore Európskeho parlamentu pre hospodárske a menové veci 20. marca 2023.

spoluzákondarcami na vyzdvihnutí oblastí týchto návrhov, v ktorých by uvítal zlepšenia s cieľom znížiť riziká ohrozujúce finančnú stabilitu.

Počas sledovaného obdobia došlo v niekoľkých členských štátoch EÚ k sprísneniu makroprudenciálnej politiky v reakcii na nárast cyklických rizík. Trinásť krajín EÚ/EHP (Bulharsko, Cyprus, Estónsko, Francúzsko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Maďarsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a Švédsko) v sledovanom období zvýšilo mieru proticyklickej kapitálovej rezervy (countercyclical capital buffer – CCyB). Štyri krajiny zaviedli novú rezervu na krytie systémových rizík (systemic risk buffer – SyRB). Lichtenštajnsko, Malta a Slovinsko využili SyRB na riešenie sektorových rizík súvisiacich s trhom s nehnuteľnosťami a sektorom domácností. Fínsko uvalilo SyRB na celkové domáce expozície. Holandsko a Nórsko rozšírili uplatňovanie existujúcich prísnejších vnútroštátnych opatrení (podľa článku 458 nariadenia o kapitálových požiadavkách – CRR⁷). V Holandsku bolo opatrenie zamerané na sektor rezidenčných nehnuteľností, zatiaľ čo v Nórsku bolo zamerané na sektor rezidenčných i komerčných nehnuteľností. Rakúsko, Rumunsko, Slovinsko, Island, Írsko, Nórsko a Slovensko prijali nové opatrenia zamerané na dlžníkov alebo zmenili existujúce opatrenia. Niektoré z týchto opatrení sa vzťahovali na všetkých dlžníkov pri určitých druhoch úverov, zatiaľ čo iné sa vzťahovali na konkrétne skupiny dlžníkov (napr. osoby kupujúce nehnuteľnosť prvýkrát, kupujúci druhej alebo následnej nehnuteľnosti). Zatiaľ čo väčšina rozhodnutí o opatreniach zameraných na dlžníkov viedla k sprísneniu politiky, v niektorých prípadoch boli tieto opatrenia pre vybrané podskupiny dlžníkov uvoľnené.

ESRB si plnil svoju povinnosť zodpovedať sa a podávať správy Európskemu parlamentu a verejnosti. V rámci týchto záväzkov sa predsedníčka ESRB 20. júna 2022 zúčastnila na verejnom vypočutí vo Výbore Európskeho parlamentu pre hospodárske a menové veci (ECON). Podpredseda ESRB sa zúčastnil na verejnom vypočutí vo výbore ECON 16. mája 2022. Pri týchto príležitostiach boli poslancom Európskeho parlamentu poskytnuté bezprostredné informácie o dôvodoch politických iniciatív ESRB. Predsedníčka ESRB 28. novembra 2022 usporiadala aj dôverné stretnutie s predsedom a podpredsedami výboru ECON s cieľom diskutovať o rizikách ohrozujúcich finančnú stabilitu. V rámci svojej zodpovednosti voči verejnosti ESRB v júli 2022 vydal výročnú správu za rok 2021.

ESRB tiež zorganizoval niekoľko konferencií a workshopov s cieľom podporiť diskusiu o makroprudenciálnej politike. ESRB v rámci svojho mandátu usporiadal výročné stretnutie s Výborom európskych orgánov pre dohľad nad výkonom auditu a štatutárnymi audítormi globálne systémovo dôležitých bánk a poisťovní so sídlom v EÚ. ESRB takisto usporiadal šiestu výročnú konferenciu zameranú na politické výzvy v súčasnom makroekonomickom prostredí, technologické inovácie a systémové riziko.

⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013, s. 1).

Tiráž

© Európsky výbor pre systémové riziká, 2023

Poštová adresa 60640 Frankfurt am Main, Nemecko
Telefón +49 69 1344 0
Internet www.esrb.europa.eu

Všetky práva vyhradené. Šírenie na vzdelávacie a nekomerčné účely je povolené, ak je uvedený zdroj.

Vysvetlenie pojmov je uvedené v [glosári ESRB](#) (len v angličtine).

PDF ISBN 978-92-9472-313-0, ISSN 1977-5253, doi:10.2849/586, DT-AB-23-001-SK-N